

Kultur- och samhällsbyggnadsenheten

Vattenfall Eldistribution AB
samrad@rejlers.se

Undersökningssamråd inför ansökan om nätkoncession för ombyggnad av 130 kV kraftledning mellan Lingham och Bäckeby i Linköpings och Norrköpings kommuner, Östergötlands län

Vattenfall Eldistribution AB planerar att ansöka om nätkoncession för linje för en ny sträckning för befintlig 130 kV luftledning mellan Lingham och Bäckeby i Linköpings och Norrköpings kommuner. Bakgrunden är att den befintliga ledningen behöver flyttas för att ge plats för den nya höghastighetsjärnvägen Ostlänken på sträckan Bäckeby – Lingham. Planläggning för Ostlänken pågår för närvarande. Avsikten är att planering, prövning och genomförande av ledningsflytten ska ske samordnat med de aktuella järnvägsåtgärderna.

Samrådsunderlag i ärendet har översänts till Länsstyrelsen för synpunkter i enlighet med 6 kap 24 § miljöbalken. Samrådet avser både synpunkter på själva underlaget och avgränsning av en kommande miljökonsekvensbeskrivning.

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER

Allmänt

Länsstyrelsen anser att flyttning av ledningen är viktig då utrymmet längs väg E4 där ledningen nu är belägen måste prioriteras för Ostlänken. Det är också viktigt att ledningen ersätts med en ny för att säkerställa framtida elförsörjning i berörda områden. Länsstyrelsen förutsätter att en omsorgsfull samplanering sker mellan Vattenfall och Trafikverket för att så långt möjligt underlätta genomförandet av de åtgärder som är aktuella.

Området där kraftledningarna ska byggas berör huvudsakligen jordbruksmark som hyser värden från både natur- och kulturmiljösynpunkt och för landskapsbild. I det berörda landskapsavsnittet finns också relativt mycket bebyggelse, både i tätorter och utspridd bebyggelse. Målsättningen bör vara att utföra de nya ledningarna med en sträckning och ett utförande som minimerar intrången på områdets miljövärden och nyttjandet av jord- och skogsbruksmark. Invid bostadsbebyggelse måste hänsyn tas till människors hälsa. Vidare behöver hänsyn tas till framtida utvecklingsmöjligheter för berörda tätorter och infrastruktur. Länsstyrelsen förutsätter därför att ingående samråd sker med de berörda kommunerna. Länsstyrelsen förutsätter vidare att ledningen planeras för en hög driftsäkerhet, där risken för störningar på grund av oväntade händelser minimeras.

Val av sträckningsalternativ

Länsstyrelsen anser att möjligheterna att utföra ledningen helt eller delvis som markkabel bör utredas och förklaras i prövningsunderlaget. Ett utförande som markkabel skulle framförallt vara till fördel för att begränsa ledningens påverkan på landskapsbilden. Sträckningen för en markkabel bör så långt det är möjligt lokaliseras för att undvika intrång i skyddsvärda mark- och vattenmiljöer. I första hand bör kabeln följa befintlig infrastruktur, som vägar och liknande. Även möjligheten att lokalisera en markkabel utmed hela eller delar av Ostlänkens nya sträckning bör studeras vidare.

Om ett utförande som markkabel inte kan ske måste en fördjupad utredning utföras om bästa lokalisering. De alternativa linjevalen bör kompletteras med tänkbara linjeval vid kabelförläggning av ledningen.

Övrigt

Lantbruk

Följande frågor bör särskilt beaktas vid slutligt val av sträckning och utformning av ledningen och inarbetas i kommande MKB:

- Areal åkermark som undandras produktion permanent respektive som får försämrad arrondering av stolpfundament.
- Areal skogsmark som undandras produktion permanent (skogsgatan) respektive som inte kan utvecklas i full omloppstid (ledningsgata – skogsgata).
- Påverkan på utveckling av yrkesmässiga djurstallar.

I MKB bör också belysas eventuell påverkan på produktion under ledningens byggskede.

Naturvård

Länsstyrelsen kan konstatera att vissa av de uppgifter om naturmiljövärden som redovisas i samrådsunderlaget inte längre är aktuella. En fördjupad naturvårdsinventering kommer att behöva genomföras längs de aktuella linjevalen för att uppdatera tidigare känd kunskap om naturvärden och identifiera potentiellt nya värdefulla områden. Inventeringen bör utföras enligt svensk standard med tillägg för generella biotopskydd, rödlistade arter och övriga naturvårdsarter. Vidare behöver en inventering göras av häckande och rastande fåglar i Lillkyrkakärret.

Utifrån idag känd kunskap om naturvärdena i området bedömer Länsstyrelsen att det, oavsett linjealternativ, kommer att ske intrång i områden med naturvärden. Det södra linjevalet berör främst ett småbrutet odlingslandskap med många ängs- och hagmarker och enstaka äldre skogsbeten som identifierats vid utredningar inom ramen för Ostlänken. Det norra linjevalet skär helt eller delvis genom Lillkyrkakärret som hyser mycket höga naturvärden och periodvis är ett viktigt område för främst rastande våtmarksfåglar.

Mot bakgrund av ovanstående bedöms ett nordligt alternativ innebära risk för negativ påverkan på Lillkyrkakärret. Området hyser periodvis höga antal rastande våtmarksfåglar, särskilt under våren och i samband med högvatten. Kärret är samtidigt i behov av restaureringar för att säkerställa att naturvärdena bevaras på sikt. En etablering av en ny stor kraftledning i anslutning till kärret skulle kunna skapa ett minskat intresse för att utföra nödvändiga restaureringar.

Genom val av lokalisering av stolpfundament är det generellt sett möjligt att minska påverkan på naturmiljön, både på land och i vatten. Risken för att fåglar förolyckas vid kollision med strömförande ledningar är en faktor som bör belysas i miljökonsekvensbeskrivningen. En fågelinventering i Lillkyrkakärret bör därför också omfatta identifiering av viktiga flygstråk i området för att möjliggöra ett ändamålsenligt linjeval.

Kulturmiljö

Bägge alternativen går igenom mycket fornlämningsrika områden och känsliga kulturmiljöer. Arbetet kommer att påverka dessa oavsett sträckning.

Den södra sträckan kommer förutom att påverka fornlämningarna också påverka riksintresse för kulturmiljövården, KE91 Törnevalla. Detta utgörs av fornlämningsmiljön, sockencentrum och bymiljö. Större delen av den södra sträckan har utretts i samband med Ostlänken. I den östra delen, där det finns två alternativ, A och B, ungefärligen vid Nybo – Herseberga/Bäckeby kommer en kompletterande arkeologisk utredning etapp 1 behövas. Inom delar av området har det också utretts inom etapp 2, sökschaktning, detta gäller dock endast de delar som omfattar järnvägsområdet samt arbetsområden kopplat till Ostlänken.

Passage genom kulturmiljöns riksintresse KE91 Törnevalla kommer sannolikt att ge påtaglig skada på riksintresset oavsett om ledningen utförs som luftledning eller markkabel. Om en markkabel integreras med annan, befintlig eller kommande, infrastruktur är det dock möjligt att påtaglig skada kan undvikas.

Den norra delen kommer inledningsvis behöva utredas arkeologiskt etapp 1. Den norra delen ligger närmare E4:an och kommer därför skapa en mindre visuell påverkan än den södra. Utifrån den kända fornlämningsbilden kommer också färre fornlämningar påverkas, detta kan dock ändras efter arkeologisk utredning. Vidare påverkas riksintresseområdet i betydligt mindre grad i det norra alternativet. Stråk B är sannolikt bättre än stråk A från kulturmiljösynpunkt.

I samrådsunderlaget är kulturmiljödelen schematisk och delvis föråldrad, denna behöver fördjupas för att kunna bedömas. Här behövs en tydlig genomgång av bägge alternativen. För detta bedöms att arkeologiska utredningar behövas, de fyra regionala intressen för kulturmiljö som berörs behöver också beskrivas och en konsekvensanalys för hur riksintresset kommer påverkas tas fram.

Om kraftledningen ska utföras som luftledning behöver en samlad och fördjupad studie av åtgärdernas påverkan på landskapsbilden införas i kommande MKB.

Hälsa och säkerhet

Det är bra att frågor om risk för hälsopåverkan på grund av exponering av elektromagnetiska fält uppmärksammas i samrådsunderlaget. I den fortsatta utredningen bör belysas möjligheten att genom kombinationer av mark- och luftledningarna undvika bostädernas närhet för att minimera exponering för elektromagnetiska fält vid bostäder.

Kommande MKB bör redovisa var risker finns för konflikter med vattentäkter och vilka åtgärder kan vidtas för att undvika påverkan på vattentäkterna. Det bör redovisas hur ledningsdragning planeras och de olika alternativens eventuella risker för påverkan på grundvatten och möjligheten till vattentäkt. En beskrivning bör också ske över hur produktvalsprincipen tillämpas vid utformning av fundament i den mån luftledningarna kan komma att byggas ut. Det bör framgå om kreosotimpregnering används i konstruktionerna och om det finns alternativa produkter eller konstruktioner som kan väljas med hänsyn till risk för påverkan på vattentäkter och grundvatten. Dessa frågor behöver också belysas vad avser rivning av den befintliga ledningen.

I ärendet har utöver undertecknade deltagit Adam Bergner naturvårdsenheten, Thomas Lindvall miljöskydds-enheten, Anders Eliasson Lantbruksenheten och Magnus Reuter Dahl, kultur- och samhällsbyggnadsenheten.

Jan Persson
Samhällsbyggnadsdirektör

Anette Eriksson
Samhällsplanerare

Kopia till:
Elin.Karlsson@vattenfall.se
MSE
NVE
KSE